

Jeg ønsker da at sige om Lovgivningen paa dette Omraade, at efter min Mening maaner Udlandets Erfaringer i høj Grad til Forsigtighed. Det er svært at finde Midler, der virkelig kan hindre Resultater af Sammenlutninger til Skade for Forbrugerne, men det er ret let ved Lovforanstaltninger at bevirke Skade for Erhvervslivets Trivsel gennem Skabelse af Usikkerhed og derigennem Stækken af det Initiativ, hvorpaa ikke mindst i en Overgangstid som den, vi nu lever i, den økonomiske Frelse Verden over og ogsaa for os beror. Det Spørgsmaal ligger da nær, synes det mig, i denne Sammenhæng, om der til syvende og sidst her i Landet findes en saaledes udformet Koncentrering af Bedrifterne, at det kan siges, at den præger Konkurrencen, virker i Almindelighed prisbestemmende og derigennem skadeligt paa Varemarkedet. Er der i vort Land en saa udbredt Koncentrering af Virksomhederne, at det, der kan vindes ved en Lovgivning som denne, bliver værdifuldt i Sammenligning med den Skade, som let vil kunne foraarsages? Som sagt, Motiverne til Lovforslaget i dets oprindelige Skikkelse oplyste saare lidet herom, og glemmes maa det ikke, at Erhvervslivet som Helhed og ikke mindst Industri og Handel staar overfor en meget vanskelig Overgangstid, hvor Kravene fra alle Sider vil lyde om en Forøgelse af Produktionen, samtidig med, at øget Usikkerhed meget let vil foranledige, at den forholdsvis knappe Kapital i ringe Grad i den kommende Tid vil blive interesseret i nye Industrier og i yderligere Udvikling af gamle, og derigennem Vanskeligheder beredes for Fremme af det Produktionsoverskud, som er en Fornødenhed ogsaa for os. Jeg mener derfor, at man ikke bør sætte Bom paa disse Omraader, medmindre der foreligger tvingende Omstændigheder.

Hvor vanskeligt det er ved en Lejlighed som denne virkelig at skaffe positive Resultater, faar man en klar Forestilling om, naar man søger Oplysninger om, hvorledes disse Forhold ligger i Udlandet. Jeg vil da minde om, at til Trods for, at man i en Stat som Østrig før Krigen havde meget omfattende Lovbestemmelser imod Karteller og Truster, skønt man havde gennemført en saa rigoristisk Bestemmelse som denne, at Aftaler, der var sluttede med Karteller, og som havde til Hensigt at virke prisbestemmende eller konkurrencehindrende, overhovedet ikke havde privatretlig Betydning, saa viste det sig dog gennem dette Aarhundrede, at Kartellvæsenet trivedes frodigt i Østrig, i Virke-

ligheden lige saa frodigt som i Tyskland, endskønt man der aldeles ingen tilsvarende Lovgivning havde. Og i et andet stort Industriland, Frankrig, hvor man overhovedet ingen særlig Lovgivning har paa dette Omraade, hvor der altsaa i Virkeligheden er ret fri Bane for saadanne Erhvervs-sammenslutninger, som der her er Tale om, og ogsaa for en Virksomhed fra deres Side, som ikke tjener til Forbrugernes, Samfundets Bedste, har denne Bevægelse, Opretelsen af koncentrerede Virksomheder, kun sat forholdsvis svage Spor. Selvfølgelig er det jo, som alle ved, særlig Amerika, der præges af Kartel- og Trustvæsenet, og det skyldes ingenlunde, at man der i Lighed med, hvad Tilfældet har været i Frankrig, har givet fri Bane for disse Institutioner. Tværtimod har man der gennemført en Lovgivning igennem snart et Par Menneskealdre, som ved alle til Raadighed staaende Midler har søgt at bekæmpe denne erhvervs-mæssige Sammenslutning af Virksomhederne. Man har der allerede i 1890 ved den saakaldte Sherman Antitrustlov gennemført Bestemmelser, som gaar ud paa, at alle Overenskomster og Sammenslutninger, der har til Hensigt at indskrænke Handel eller Samfærdsel mellem Staterne eller med fremmede Nationer, er forbudt, og at den, der gør sig skyldig i Forsøg derpaa, ifalder Strafansvar. Ligeledes er ogsaa den skyldig i Henhold til denne Lov, der forsøger at monopolisere eller monopoliserer nogen Del af Handelen, og der er truffet Bestemmelser om, at meget store Skadeserstatninger skal ydes til den, som lider økonomisk Skade ved nogen Transaktion, som knytter sig til Monopoler eller Truster. Og da det viste sig ikke at hjælpe, gik man umiddelbart før Krigen videre og gennemførte to Love, en angaaende Opretelsen af en Kommission, som skulde anstille Undersøgelser over Trusters Transaktioner og indgive Beretning derom til Regeringen, og en anden, den saakaldte Clayton Antitrustakt, som ligefrem ugyldiggør privatretlig alle Aftaler, der træffes med koncentrerede Virksomheder, med Karteller og Truster, Aftaler, hvis Formaal er at indskrænke Konkurrencen, eller som har til Hensigt, helt eller delvis, at skabe Monopoler, altsaa med det tydelig udtalte Formaal at komme den illoyale Konkurrence afgørende til Livs. Ikke desmindre har det vist sig under Krigen i Amerika, som det før Krigen havde vist sig i adskillige europæiske Stater, at disse Bestemmelser overhovedet slet ikke svarer til deres Hensigt, idet denne Ugyldiggørelse af Aftaler ved Lovbestemmelser førte til, at Trusterne